

Handlingsplan

för havsområdet i Skellefteå kommun

Bilaga till den fördjupade översiktsplanen för havsområdet.

Dnr: 2016:3496

Antagen i kommunfullmäktige: 2020-09-15

Laga kraft: 2020-10-15

Inledning

Översiktsplanen ger vägledning för beslut enligt Plan- och bygglagen (PBL), Miljöbalken (MB) och annan speciallagstiftning. Kommunens myndighetsutövning i samband med planläggning och bygglov styrs till stora delar av översiktsplanen som också är vägledande för andra myndigheters beslut. En översiktsplanering med framförhållning underlättar för senare förfrågningar, planläggning och bygglov då avvägningar mellan olika allmänna intressen redan gjorts. Översiktsplaner ska ses som ett kommunalt handlingsprogram som ger stöd och underlag för uppdrag åt nämnder att aktivt arbeta för planens genomförande.

Översiktsplanen ska ses som ett viktigt underlag i kommunens budgetprocess. Översiktsplanens ställningstaganden blir styrande genom de signaler som ges till marknadens aktörer om spelregler för användning av mark och vatten, fördelning av exploateringskostnader med mera.

Kommunens fördjupade översiktsplan för Havet redovisar mål och riktlinjer för utvecklingen men också var i havet utveckling inom olika temaområden (värdefulla miljöer, friluftsliv och turism, maritima näringar) anses bäst lämpade. Den fördjupade översiktsplanen för havsområdet syftar till att:

- Öka kunskapen om hur kommunens havsområde nyttjas idag.
- Visa på effektivt och hållbart nyttjande av kommunens havsområde nu och i framtiden.
- Lyfta fram havsområdets möjligheter och stärka dess attraktivitet.

Handlingsplanen har tagits fram för att konkretisera de åtgärder som bör prioriteras och genomföras för att avvägningar, målbild och riktlinjer i planen ska uppnås. Handlingsplanen behandlar endast åtgärder som kommunen kan initiera. Inom övriga delar av planen är den föreslagna utvecklingen beroende av andra aktörer såsom stat, näringsliv och privatpersoner.

Kommunen arbetar redan idag med att utveckla, bevara och skydda kusten, skärgården och havet. Parallellt med havsplanen har kommunen flera pågående projekt inom den ordinarie verksamheten, såsom provtagning för att minska den övergödning som sker inom kustzonen eller åtgärder för att minska spridning av mikroplast från konstgräsplaner via dagvatten.

Utifrån KOMPIS-projektet har utredningar genomförts för att skapa bättre underlag för planering och nyttjande av havet. Utredningarna består bland annat av en kungsörnsinventering, inventeringar av möjliga iläggsplatser för kanot och kajak samt en marinarkeologisk undersökning av fartygslämningar i Bjuröklubb.

Föreslagna åtgärder efter tema

Åtgärderna i handlingsplanen redovisas under de temaområden som finns i Havsplanen; Värdefulla miljöer, Friluftsliv och turism samt Maritima näringar där Kommunikationer, Marin energi och forskning samt Marina resurser ingår. Handlingsplanen redovisar också åtgärder som berör Rennäring och Försvarsmakten.

Temaområdena går till viss del in i varandra och är ömsesidigt beroende.

Värdefulla miljöer

Till värdefulla miljöer hör vårt kultur- och naturlandskap vid och i havsområdet. Dessa är viktiga att bevara för att uppnå en god ekologisk och social hållbarhet.

De maritima näringarna har en inverkan på natur- och kulturmiljön samtidigt som vardagligt nyttjande av enskilda privatpersoner kan få en direkt eller indirekt påverkan. Det maritima landskapet besitter värden som inte alltid är allmänt kända och kunskapen om dessa miljöer behöver öka för att hänsynen ska bli bättre.

Målbild

År 2050 tillvaratar vi våra marina natur- och kulturmiljöer genom att tillgängliggöra och lyfta fram deras värde samt att skydda och bevara dem till kommande generationer.

Riktlinjer

1. Insatser och verksamheter som bidrar till att tillgängliggöra och lyfta fram havsområdets viktiga natur- och kulturmiljöer ska främjas.
2. Vid förändrad användning av havsområdet ska konsekvenser på natur- och kulturmiljöer samt påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.
3. Nya etableringar som antas påverka oexploaterade värdefulla miljöer ska undvikas.
4. De geologiska formationerna längs Skellefteås kust ska skyddas och stärkas.
5. Sulfidhaltiga massor från havet ska hanteras på ett långsiktigt hållbart sätt.
6. Vid provning av båtplatser/småbåtshamnar ska gemensamhetsanläggningar eftersträvas.
7. Planeringen av havsområdet ska ta höjd för konsekvenserna av klimatförändringarna. Vid exploatering i havsområdet ska extrema vattenstånd beaktas. Ingen ny bebyggelse tillåts inom 2 meter över normalvattenståndet.
8. Det ska inte förekomma undermåliga avloppsanläggningar.
9. Det marina skräpet ska minska.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd	Riktlinjer
Utredning av vikar och kustområden där risk finns för återkommande muddring. Nya fritidshusetableringar kan få båtplats längre bort.	Bygg och miljönämnden Samhällsbyggnad	2,3 och 5
Utred var icke fungerande, gamla och olagliga avloppslösningar finns samt hur förändringar kan och bör göras.	Bygg och miljönämnden Samhällsbyggnad	8
Kommunen ska fortsätta utreda möjligheten att minska utsläppen av mikroplaster (pågående). Kommunen ska arbeta med information till besökare och lokal befolkning hur man tar hand om sitt skräp.	Bygg och miljönämnden, Fritidsnämnden, Samhällsbyggnad, Kultur- och Fritidskontoret	9
Hänsyn inom blå zon för natur och kulturmiljöer ska förtydligas genom information, med fokus på digitala verktyg. *	Fritidsnämnden och Kultur- och Fritidskontoret	1
Vid markarbeten ovan eller under havsytan i riskområden för sulfidjord eller markföroreningar ska kommunen fortsätta ställa krav på att massorna hanteras korrekt så att spridning eller läckage minimeras. *	Bygg och miljönämnden, Samhällsbyggnad	5

*Förtydligande åtgärder finns utarbetade som exempel

Friluftsliv och turism

Friluftsliv i form av rörelse och rekreation i kombination med naturupplevelser är prioriterat i hela planområdet med undantag för influensområdet för Tåme skjutfält (grå zon). Försvarets riksintresse är överordnat alla intressen och kräver särskild hänsyn vid utveckling.

Skellefteå kommun arbetar med att friluftslivet. En utveckling av friluftslivet kan gynna invånare och turismnäringen längs hela kusten. En starkare besöksnäring kan motivera förbättrade satsningar på vägar, bussar och turbåtar till besöksmål.

Övriga fritidsintressen som fiske, båtliv, vattenskoter och fritidsboende är enskilda intressen som inte styrs i den fördjupade översiktsplanen. Däremot kan åtgärder rekommenderas som gynnar enskilda intressen och allmänna intressen i samspel.

Målbild

År 2050 tillvaratar vi havsområdets kvaliteter och särdrag som utflykts- och besöksmål. Friluftslivet är en viktig del av våra liv och både invånare och besökare tar sig till kust och skärgård för rekreation, fysisk aktivitet och upplevelser under alla årstider. Tillgängligheten till kusten och vidare ut på havet är mycket god och alla kan ta del av de värden som havsområdet erbjuder.

Riktlinjer

1. Insatser och verksamheter som bidrar till ett ökat utbud av aktiviteter och upplevelser i havsområdet ska främjas.
2. Havsområden som är särskilt intressanta för friluftsliv och turism ska bevaras och utvecklas för att skapa attraktivitet för invånare och besökare.

3. Vid förändrad användning av havsområdet ska konsekvenser på friluftsliv och turism samt påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.
4. Planeringen ska säkerställa tillgången till allmänt tillgängliga platser med koppling mellan land och hav.
5. Skyltning och information på prioriterade besöksmål ska vara anpassad till en bred målgrupp.
6. Prioriterade besöksmål ska tillgängliggöras för personer med funktionsvariation så långt det är möjligt.
7. Aktiviteter kopplade till friluftsliv och turism ska ske med hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer.
8. Tillgängligheten till havsområdet ska utvecklas genom stärkt infrastruktur och samordning av rese- och transportsystemet på land och vatten.
9. En väl utmärkt inomskärsled underlättar navigeringen och ökar säkerheten på havet. Utredning av möjliga sträckningar bör studeras.
Vid nyexploatering ska småbåtshamnar inte tillåtas om uppenbara risker för återkommande muddring föreligger.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd	Riktlinjer
Sammanställ och marknadsför information om besöksmål och allmänt tillgängliga platser i havet och längs med kusten.*	Fritidsnämnden, Kulturnämnden, Kultur- och Fritidskontoret och Visit	1 och 2, 4, 5
Tillgängliggör havet på utvalda platser, med god geografisk spridning, genom stärkt infrastruktur på land hav. God samordning av rese- och transportsystem ska utredas för enklare resor. *	Tekniska nämnden, Samhällsbyggnad, Visit och Fritid	1-4, 6, 8
Fortsätt stärk och utveckla nya och befintliga gäst- och naturhamnar och inomskärsfarleder (pågående). *	Fritidsnämnden, Kulturnämnden, Kultur- och Fritidskontoret	1-3, 6, 8, 9-10
Arbeta aktivt för att främja fritidsaktiviteter på havet och utred vilka aktiviteter, bekvämligheter och upplevelser som saknas längs med kust och hav enligt olika målgrupper, både sommar och vinter. *	Fritidsnämnden, Kulturnämnden, Kultur- och Fritidskontoret i samarbete med Visit och föreningslivet/idéburna aktörer	1-4, 6, 8
Skyltning och information på prioriterade besöksmål anpassas till bred målgrupp med fler olika språk (pågående).	Fritidsnämnden, Kulturnämnden, Kultur- och Fritidskontoret och Visit	1
Möjliggör samverkan mellan entreprenörer och lokal befolkning i kustbyar och kustorter för att utveckla besöksmål och turismverksamhet. *	Kommunstyrelsen, Kultur- och Fritidskontoret, Näringslivskontoret, lokal befolkning, idéburna aktörer	1,2
Möjliggör coaching av verksamma turism- och aktivitetsföretag i syfte att göra dem exportmogna.*	Kommunstyrelsen, Kultur- och Fritidskontoret, Näringslivskontoret, Visit	1,2
Utred möjligheter till samverkan mellan turismnäring och exempelvis reguljär kryssnings- och färjetrafik.	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret Samhällsbyggnad och entreprenörer	2, 3

*Förtydligande åtgärder finns utarbetade som exempel

Maritima näringar

De maritima näringarna nyttjar havets resurser för ekonomisk tillväxt. Liksom andra näringar har även de maritima utvecklats med tid. Det är svårt att sja om den blå tillväxten i framtiden. Ett önskvärt scenario är att de innovativa näringarna, med miljövänlig teknik ökar, för hållbart nyttjande av havets resurser och ekosystemtjänster.

Kommunikationer

Sjöfarten är mycket viktig för Skellefteå och norra Sverige. Hur den utvecklas styrs bland annat av den globala ekonomin, Skellefteås exportnäringar samt teknisk utveckling. Högre krav på utsläpp av svavel har medfört att godstransport med sjöfart har minskat något i Sverige, men med mer miljövänliga bränslen finns god potential för en fortsatt stark godstrafik till havs.

Målbild

År 2050 sker transporter på havet på ett långsiktigt hållbart och effektivt sätt. Fartyg och båtar kör på fossilfria bränslen och farlederna är trafikerade och väl avgränsade, vilket lämnar gott om utrymme för annat nyttjande av havsområdet.

Riktlinjer

1. Anläggning av data- och telekablar i havsområdet ska ske med hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer samt annat nyttjande.
2. För att öka sjöfartens hållbarhet ska sjöfarten vara koncentrerad till farlederna.
3. Kopplingen mellan transporter på land och hav, mellan järnväg och sjöfart, bör stärkas.
4. Utvecklingen i Skellefteå hamn ska ske enligt fördjupning av översiktsplanen för hamnen.
5. Vid förändring av farlederna i havsområdet ska påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd och förvaltning	Riktlinjer
Skellefteå kommun arbetar med att stärka kopplingar mellan land och hav i Skellefteå hamn. Åtgärderna ska fortsätta i enlighet med FÖP Skelleftehamn (pågående).	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret i samarbete med Trafikverket, Sjöfartsverket	3
Koncentrera sjöfartens utbredning till riksintressets farleder för att minska negativa effekter på havsmiljön. *	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret.	2 och 5
Oljeskyddsplan ska vara väl förankrad i kommunorganisationen och berörda aktörer.	Samhällsbyggnadsnämnden, Samhällsbyggnad	5
Kartlägg dagens båttrafik (inkl. fritidsbåtar) och prognostisera framtida behov av utom- och inomskärsfarleder och hamnar.	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret i samarbete med Trafikverket, Sjöfartsverket	2 och 5

*Förtydligande åtgärder finns utarbetade som exempel

Marin energi och forskning

Den förnyelsebara energin prognosticeras vara på stor tillväxt redan inom det kommande årtiondet. Det är viktigt att Skellefteå kommun har god omvärldsbevakning av utveckling och forskning inom förnyelsebar energi, speciellt då vi har ett stort havsområde där det kan finnas möjligheter för olika typer av etableringar för förnyelsebar energiutvinning framtiden.

Målbild

År 2050 finns goda förutsättningar att använda utrymmet i havet för produktion av förnybar energi och olika typer av marin forskning.

Riktlinjer

1. Vid etableringar av förnyelsebar energi och marin forskning ska påverkan på natur- och kulturmiljöer vägas mot nytta.
2. Etableringar och investeringar som bidrar till hållbara lösningar nu och i framtiden ska främjas.
3. Nya dragningar av kraftledningar i havsområdet ska ske med hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer.
4. Vid förändrad användning av havsområdet ska konsekvenser på natur- och kulturmiljöer samt påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd och förvaltning	Riktlinjer
Omvärldsbevaka utvecklingen av förnyelsebar energi och marin forskning. Marknadsför kommunens öppenhet för forskning i framkant i havet, med tydlighet i hur påverkan på havsområdet får och inte får ske. *	Kommunstyrelsen, Näringslivskontoret, Skellefte Kraft	2 och 4

*Förtydligande åtgärder finns utarbetade som exempel

Marina resurser

De marina resurserna är viktiga för både naturmiljön, djur och mänskligt nyttjande. Det är därför viktigt att förvalta de marina resurserna för framtida generationer.

Målbild

År 2050 tar vi vara på havets resurser på ett effektivt och miljöanpassat sätt. Den lokala livsmedelsproduktionen i havsområdet är långsiktigt hållbar och utgör en viktig del av den levande skärgården.

Riktlinjer

1. De marina resurserna ska tas tillvara på ett långsiktigt hållbart sätt.
2. Fiske som sker på odlad fisk eller på beståndens överskott ska främjas.
3. Nya etableringar ska ske med hänsyn till viktiga natur- och kulturmiljöer samt vara långsiktiga.

4. Vid förändrad användning av havsområdet ska konsekvenser på natur- och kulturmiljöer samt påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd och förvaltning	Riktlinjer
Utred möjligheter till vattenbruk samt lämpliga områden för terminalfiske, med hänsyn till natur- och kulturvärden samt påverkan på ekosystemtjänster. *	Kommunstyrelsen, Näringsliv, forskningsinstitut, idéburna aktörer.	1, 2
Fortsätt arbete med hur den allmänna miljösituationen kan förbättras i kommunens och angränsande havsområden (pågående). *	Bygg- och miljönämnden, Samhällsbyggnad i samverkan med Länsstyrelse, angränsande kommuner, yrkesfiskare och FVO	1, 2
Utred nya arbetssätt och metoder som verkar för ett hållbart fiske. *	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret i samverkan med yrkesfiskare, entreprenörer och idéburna aktörer. Kommunssamverkan.	1 och 2
Kartlägg dagens båttrafik (inkl. fritidsbåtar) och prognostisera framtida behov av utom- och inomskärsfarleder och hamnar.	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret i samarbete med Trafikverket, Sjöfartsverket	2 och 5

*Förtydligande åtgärder finns utarbetade som exempel

Rennäring

Rennäringen bedrivs i hela kommunen ända ut till kust och öar under vinterbetet. Markområden av betydelse för rennäringen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder i enlighet med 3 kap 5§ Miljöbalken (MB), vilket innebär att planering av mark som har betydelse för rennäringen ska samrådas med samebyarna. Samebyarnas renbruksplaner är ett verktyg för att säkerställa att rennäringens markbehov för ett normalår tillgodoses.

Målbild

År 2050 finns förutsättningar för fortsatt rennäring i havsområdet.

Riktlinjer

1. Utvecklingen av havsområdet ska inte förhindra att rennäringen även i framtiden kan bedrivas där.
2. Utvecklingen i områden som är viktiga för rennäringen genomförs i samråd med samebyarna.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd och förvaltning	Riktlinjer
Dialog och samråd i tidigare skede av planeringsprocesser av betydelse för rennäringen och samebyar (pågående).	Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Bygg- och miljönämnden	1 och 2

Försvarsmakten

Försvaret har ett riksintresse i Skellefteå kommun i form av Tåme skjutfält. Skyddszo- nen kring Tåme skjutfält sträcker sig ut i Havsplanens planområde. Riksintresset står över alla andra riksintressen och går före all annan mark- och vattenanvändning. Kom- munen ska föra dialog med försvaret så att eventuella framtida exploateringar och nya nyttjanden av havsområdet och kusten inte försvårar eller hindrar försvarsmaktens verksamhet.

Skellefteå kommun vill samarbeta med Försvaret för att öka kunskapen om hur miljön påverkats och påverkas av de skjutningar som pågått under lång tid, både på land och ut i havet.

Målbild

År 2050 samexisterar försvarsmaktens verksamheter med andra intressen i havsområ- det.

Riktlinjer

1. Inom skyddsområdet för Tåme skjutfält ska samverkan, gällande mark- och vat- tenanvändning, utvecklas.
2. Kunskapen om Tåme skjutfälts påverkan på natur- och kulturmiljöer ska öka.
3. Naturvärdena vid Tåme skjutfält ska införlivas i arbetet med grön och blå infra- struktur.

Åtgärd	Huvudansvarig nämnd och för- valtning	Riktlinjer
Utred möjligheterna för analys av risker och miljöpåverkan av skjutningarna i syfte att förhindra olyckor och spridning av föroreningar.	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret och Försvarsmakten	2
Se över arbetssätt för dialog och samverkan mellan kom- munen och försvarsmakten.	Kommunstyrelsen, Kommunledningskontoret och Försvarsmakten	1 och 3

www.skelleftea.se